

Цибульська Ольга Юрївна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЛЕГАТ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОМ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЇ

Дослідження сучасного стану цивільно-правового регулювання спадкових правовідносин в Латвійській Республіці викликає інтерес тим, що її основний акт в сфері цивільного законодавства – *Latvijas Republikas Civillikums* – Цивільний Закон Республіки Латвії (далі – ЦК Латвії) було прийнято ще 23 січня 1937 року [1]. В 1938 р. він набрав чинності, але через два роки, в 1940 р., був скасований і замінений на ЦК Латвійської РСР. Зі здобуттям Латвією незалежності в 1990 р. ЦК Латвії 1937 р. поступово було відновлено в 1992–1993 р.р. [2]. Саме тому дослідження його норм, зокрема, норм спадкового права в частині, спрямованій на правову регламентацію можливості встановлювати в заповіті розпорядження під назвою «легат», є безумовно актуальним з огляду на дію його норм у часі. Інтерес дослідження норм спадкового права Латвії обґрунтовується також розумінням того, що Латвія є державою-учасником ЄС, а також тим, що між Україною та Латвійською Республікою 22 листопада 1995 р. було укладено Договір про правову допомогу № 452/95-ВР, що набрав чинності від 12 липня 1996 р. [3].

Спадковому праву в Латвійській Республіці присвячена Частина друга ЦК Латвії, яка включає вісім розділів. Розділом першим цієї частини передбачено загальні положення спадкування. Так, спадкуванням відповідно до ст. 382 визнається сукупність рухомого та нерухомого майна, а також інших прав та обов'язків, що можуть передаватися, і які належали померлому або оголошеному померлим під час його дійсної, або такої смерті, що встановлюється законом. Така особа згідно з цією статтею називається спадкодавцем. Спадковим правом, в свою чергу, визнається право прийняти сукупність майнових відносин спадкодавця, а особа, якій це право належить, є спадкоємцем (ст. 384).

Спадкоємцями можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Проте юридичні особи можуть спадкоємцями виключно в тих випадках, коли спадкодавець це передбачив в своєму розпорядженні на випадок смерті і призначив їх спадкоємцями в заповіті (ст. 385, 387).

Підставами закликання до спадкування внаслідок його відкриття є законне волевиявлення та закон.

Законним волевиявленням згідно зі ст. 389 ЦК Латвії може бути заповіт або договір про спадкування. Причому останній має перевагу над заповітом. До речі, і договір про спадкування, і заповіт, в свою чергу, що є цілком зрозумілим,

мають перевагу на спадкуванням за законом, хоча й можуть здійснюватись одночасно всі разом.

Заповітом є одностороннє розпорядження, яке особа надає на випадок своєї смерті з приводу всього свого майна або окремої його частини, або окремих речах чи правах (ст. 418). Якщо ж кому-небудь за заповітом має перейти не вся спадщина або її частка, а тільки окремий її предмет, то таке розпорядження називається легатом, а та особа, на користь якої таке розпорядження зроблено – легатарієм (ст. 500).

Легат можна надати шляхом заповіту або безпосередньо, або доручити його виконати спадкоємцю чи іншому легатарію (ст. 501). На легатарія можна покласти обов'язок видати що-небудь третій особі, але тільки не зменшуючи вартість легата, отриманого ним. Інакше такий легатарій має право не видавати і не виконувати те, що знижує вартість його легата. Якщо на легатарія покладено обов'язок передати весь легат третій особі, то необхідно передати також видатки і проценти, які він одержав від легата (ст. 504).

Якщо обов'язок виконати легат покладено на декількох спадкоємців, то виконання такого легату (у випадку не зазначення іншого заповідачем) відбувається відповідно до їх часток в спадщині (ст. 506). Обов'язок виконати дії внаслідок встановлення заповідального відказу може переходити до інших спадкоємців за заповітом або субститутів, якщо обтяжені таким легатом спадкоємці згодом відпали (ст. 508).

Предметом легату може бути все те, що за своєю природою або законом не вилучено з обороту. Право на особисту діяльність виконавця легата також може бути предметом легата (ст. 502).

Приймаючи легат, легатарій приймає на себе всі пов'язані з легатом обтяження, а також відшкодування його виконавцю витрат, що були здійсненні відносно його предмету (ст. 531).

Легатарій набуває право на заповідальний відказ з того моменту, коли він йому призначений, навіть якщо йому про це не було відомо. Проте тільки на цій підставі предмет легату не стає складовою частиною майна вигодонабувача, а встановлюється лише можливість його переходу до його спадкоємців. Легатарій має право прийняти таким чином заповідальний відказ, що йому належить, або відмовитись від нього (ст. 530).

Якщо ж легатарій помирає, не встигнувши заявити, бажає він прийняти заповідальний відказ чи ні, право його прийняти або відмовитись від нього переходить до його спадкоємців (ст. 533).

У випадку порушення зобов'язання зі сторони обтяженої легатом особи, легатарій має право пред'явити особистий позов проти спадкоємця про видачу йому легата. Якщо ж предмет легата належав на праві власності заповідачу, але

знаходиться у володіння іншої особи, тоді легатарій може пред'явити позов до кожного володільця таким майном, оскільки це міг зробити сам заповідач до своєї смерті.

Література:

1. Гражданский кодекс Латвийской Республики от 23 января 1937 г. – Режим доступа : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1260168&subID=10>
2. Гражданский Закон Латвии. – Режим доступа : https://ru.wikipedia.org/wiki/Гражданский_закон_Латвии.
3. Договір між Україною та Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових та кримінальних справах: Міжнародний документ від 23 травня 1995 р. // Офіційний вісник України. – 2006 р. – № 47. – стор. 292. – стаття 3174.